

TANULMÁNY

Hogyan tölthetett Jézus három nappal és három éjszakát a sírban?

Ez a tanulmány – kétezer év után – feltárja Jézus halálának és születésének pontos napját és időpontját, bibliai bizonyítékokkal alátámasztva

Mint ismeretes, Jézus pénteken halt meg, délután 3.00-kor és vasárnap, nagyon korán támadt fel. Ez csak azt jelentheti, hogy legfeljebb 36 órával a halála után támadt fel, beleszámítva mintegy 3 órát a testének különféle növényi kenőcsökkel történő kezelésére és a sírboltba való elhelyezésére. Ez azonban ellentmond annak, amit a Mt 12:40-ben előre megmondott: „Mert miképpen Jónás három éjjel és három nap volt a czethal gyomrában, azonképen az embernek fia is három nap és három éjjel lesz a föld gyomrában.” Ez egy pontosan 72 órás időtartamot jelentene. Tehát pontosan 72 órával a temetése után és körülbelül 75 órával a halála után támadt fel.

Ha a tények feltárásával be tudnánk bizonyítani, hogy nemcsak hit kérdése, hogy elhiggyük, amit Jézus mondott és azt, hogy pontosan úgy történt, ahogy mondta, akkor megfelelő választ tudnánk adni azoknak, akik azt állítják, hogy az említett események egyszerűen nem történhettek meg úgy. Néhányan azt állítják, hogy Jézus valójában hazudott, amikor azt jövendölte, hogy három napot és három éjszakát (más szóval: hetvenkét (72) órát) tölt majd a sírban. Eddig az volt a magyarázat erre az ellentmondásra, hogy az ókori zsidók még a nap egy részét is egész szoláris napnak, azaz „Nap-napnak”, számították.

Tárjuk fel Jézus halálának és feltámadásának valódi körülményeit!

Nehéz hozzáférni a valódi tényekhez. Kérdezhetnénk, hogy miért? Nos, számos Biblia-fordítás létezik, nagyon sok nyelven. Melyiket kellene alapul vennünk? Az Ószövetség főleg héber nyelven íródott, az Újszövetség pedig görögül. Kutatásunk csaknem minden szempontjához az Újszövetségre van szükségünk. Vegyük alapul azt a görög szöveget, amelyet F. J. A. Hort és B. F. Westcott szerkesztett és adott ki 1881-ben, mint jól ismert és nemzetközileg elfogadott változatot. Érdeemes egyszerre olvasni a normál szöveget és a szó szerinti fordítást, annak érdekében, hogy bármilyen eltérést meghatározzunk.

Nézzük a számunkra legfontosabb verseket. Először is a normál Biblia-változatban szereplő versek a következő szavakkal kezdődnek: „A szombat végén pedig, a hét első napjára virradólag, ...” (Máté 28:1); „És korán reggel, a hétnek első napján ...” (Márk 16:2); „A hétnek első napján pedig kora reggel ...” (Lukács 24:1); „A hétnek első napján pedig jó reggel, a mikor még sötétes vala, ...” (János 20:1). Amint látható, mind a négy bibliai beszámoló a hét első napjáról beszél, amikor azt említi, hogy az asszonyok Jézus feltámadása után a sírjához mentek. A megfelelő görög szövegek, szó szerinti fordításban, a következőképpen hangzanak: "A szombat után pedig, a szombatok egyikére virradó (napon), ..." (Máté 28:1); „És nagyon korán a szombatok egyikén (napján) ...” (Márk 16:2); „A szombatok egyikén pedig kora hajnalban ...” (Lukács 24:1); „A szombatok egyikén (napján) pedig ...” (János 20:1).

Amint láthatjuk, mind a négy evangélium esetén következetesen helytelen fordításról van szó, amely a „szombatok egyikén” kifejezést „a hét első napja”-ként adja vissza. A szombat (sabbat) mind a négy evangéliumban többes számban szerepel. Továbbá semmilyen említés sem történik a hét első napjáról az eredeti görög szövegben. Csak egy oka lehet a következetesen helytelen fordításnak. Nevezetesen az, hogy egyik fordító sem vette sohasem a fáradságot arra, hogy rájöjjön, miért van a „sabbat” szó többes számban. Ehelyett inkább mindannyian helytelenül fordították le a szöveget. Ha a „sabbat” szó többes számban áll, az csak azt jelentheti, hogy legalább két sabbat volt azon a héten. Hogyan lehetséges ez? A héber nyelvben a „sabbat” fogalom volt használatban minden egyes munkaszüneti napra, nemcsak a heti pihenőnapra, hanem minden évi ünnepnapra is. Ennek ismeretében már nem lehetetlen elképzelni, hogy legalább két sabbat volt azon a héten, amelyen Jézust megfeszítették. Tudnunk kell, hogy a héberek minden sabbatot megelőző napot „felkészülés napjának” hívtak, tehát nem pénteknek. Ezek szerint legalább két sabbat volt azon a héten, amelyen Jézust megölték. Némelyik „magyarázó” vagy „egyszerűsítő” Biblia-változat helytelenül pénteknek fordítja a sabbat előtti napot. **Néhány tudós azt állítja, hogy a „sabbath” szót a görögben gyakran használják egy egész naptári hét jelentésében. Nézetük szerint, amelyet széles körben osztanak, ez a magyarázata a „sabbat” szó többes számban való használatának a négy evangéliumban. Mindamellettt nincs olyan bizonyíték, amely ellentmondana azon állításnak, hogy a „sabbat” szó többes számban legalább két „sabbat” napot jelenthetne, egy heti és/vagy egy vagy több évi sabbatot.** Milyen sabbat következett Jézus megfeszítése után? Heti vagy évi? Mint ismeretes, Jézus niszán hó 14-edikén halt meg. Az időszámításunk előtti (i.e.) 33. évben niszán hó 14-edike április 1-jére, pénteki napra esett. Ebből az következik, hogy a pénteket követő nap egyszerre volt évi sabbat (ünnep) és heti sabbat (munkaszüneti nap). Vannak, akik azt állítják, hogy a János 19:31 arra utal, hogy a két sabbat, azaz a heti és az évi, egybeesett: „... (mert annak a szombatnak napja nagy nap vala)...” . Annak, hogy Jézust nem feszíthették meg i. sz. 33-ban az oka egyszerűen az, hogy i. sz. 33-ban a pénteket egyetlen sabbat követte. Nem volt több. Jóllehet, e tanulmány elolvasása után kiderül majd, hogy mégis volt egy másik (évi) sabbat, éppen a rákövetkező napon, ez még egyetlen nappalt és éjszakát sem venne figyelembe Jézus temetésére és feltámadására.

Meg kellene jegyeznünk, hogy az évnek abban a részében, a naplemente délután 6.00-kor kezdődött és este 7.20-kor fejeződött be. Jézus testét legkésőbb eddig az időpontig el kellett helyezni a sírban, mert meg van írva Mózes V. könyvének 21. fejezete 23. versében: „Ne maradjon éjjel az ő holtteste a fán, hanem temesd el azt még azon a napon, mert átkozott Isten előtt a ki fán függ;...”.

A legkritikusabb evangélium Máté, mivel a 28:1 ezt írja: „A sabbatok után pedig...”, legalább is így adja vissza még egy rendelkezésre álló szó szerinti fordítás is. Mindamellettt meg kellene jegyeznünk, hogy az „után” a görög „opsze” szó helytelen fordítása, mivel azt jelenti, hogy „egy hosszú idő múlva” vagy „az utána következő időszak kései részében”. Ez azt jelenti, hogy az asszonyok péntekről (vagy a felkészülés napjáról, ami nem szükségszerűen péntek) szombatra (vagy évi ünnepnapra) virradóra, nagyon korán érkeztek a sírhoz, amikor még sötét volt (János 20:1). Ez a sötétség lassan hajnalba fordult, amely a sabbatok egyikére virradt, azaz egy heti szombati napra vagy egy évi sabbatra (ünnepnapra). Arra az időre Jézus már feltámadt, így nem találták már Őt a sírban.

Meg kellene állapítanunk, hogy Jézus egy heti vagy évi sabbat után következő napon halt meg. Hivatkozásokat tartalmaz mind a négy evangélium arra, hogy az a nap, amelyen Jézus meghalt, egy 7-napos időtartamú ünnepet előzött meg, a kovásztalan kenyerek ünnepét. Ez az ünnep niszán hó 14-edikén kezdődött és 21-edikén este ért véget. Az első napja (niszán hó 14-edike) és az utolsó napja (niszán hó 21-edike) ünnepek voltak, szent összejövettel. Pontosan három egész, 24 órás napot kell figyelembe vennünk Jézus sírban tartózkodására. Ennélfogva a megközelítési módszert kellene alkalmaznunk annak az évnek a megállapítására, amely lehetővé tenné, hogy ez a 72 órás időszak eltelhessen két sabbat (a heti és az évi) között. A későbbiekben meglátjuk majd, hogy csak az i. sz. 31. év lehetett az, amikor niszán hó 14-edike hétfőre esett (március 24-edike) Mindamellet, ha abból indulunk ki, hogy Jézus niszán hó 14-edikén halt meg, délután 3.00-kor és délután 6.00 körül, akkor négy teljes napnak kellett eltelnie péntek délután mintegy 6.00 óráig. Néhányan azt mondják, hogy Jézus niszán hó 14-edikén halt meg, mivel niszán hó 15-ödike volt a kovásztalan kenyerek első napja. Ez azonban nem lehetett így, **mivel ünnepnapon nem volt megfeszítés.** Niszán hó 14. napja a pászka napja volt, egyúttal pedig az egyhetes kovásztalan kenyerek ünnepének első napja is. Ha niszán hó 15-ödike lett volna a kovásztalan kenyerek első napja, akkor az egyhetes ünnep csak 6 napig tartott volna, nem pedig 7 napig, ha a napokat niszán hó 15-ödikétől niszán hó 21-edikéig számoljuk. Tehát niszán hó 14-edike volt az ünnep első napja, ugyanakkor pedig a pászka napja is, amely évi sabbat (ünnepnap). Eszerint niszán hó 14-edike ünnepnap volt, azaz a pászka napja, ugyanakkor pedig a kovásztalan kenyerek első napja is, niszán hó 15-ödike volt a kovásztalan kenyerek ünnepének második napja, amely nem évi sabbat vagy ünnep, míg niszán hó 16-odika volt az egyhetes ünnep harmadik napja, amely szintén sabbatnak számított, amikor az első betakarított árpakévé a paphoz vitték. A pap ezt a kévét Istennek áldozta szimbolikusan meglengetve azt, miközben egy egészséges, egyéves kost áldoztak égő áldozatként, az olajjal és itallal megnedvesített gabonaáldozattal együtt. Niszán hó 16-odikának nagy jelentőségűnek kellett lennie, mivel ettől a naptól kezdődően számoltak ötven napot a betakarítási ünnepig, más szóval a hetek ünnepéig, amit „az első érett termésnapjának” is neveztek, ami a Pentecost előképe. A zsidó naptárban ez sziván hó 6-odikára esik. Ez az árpaaratás után és a búzaaratás kezdete között volt. Szóval, ahogy azt János 19:31 írja: „...(mivel annak a szombatnak napja nagy nap vala)...”

Megállapíthatjuk tehát, hogy *három sabbat* volt azon a héten, amelyen Jézust megfeszítették: egy hétfői sabbat (niszán hó 14-edike), egy szerdai sabbat (niszán hó 16-odika) (mindkettő évi sabbat) és egy szombati sabbat (niszán hó 19-edike) (azaz egy heti sabbat). Jézus kedden halt meg (niszán hó 15-ödikén) (délután 3.00-kor), azaz egy hétfői sabbat és egy szerdai sabbat között, és pénteken (niszán hó 18-adikán) (délután 6.00 körül) támadt fel, ha mintegy 3 órát veszünk figyelembe arra, hogy a temetése előtti események megtörténjenek, azaz pontosan 72 órával testének sírba való elhelyezése után) egy szombati sabbatot megelőzően. Érdekes, hogy két nappal később egy másik évi sabbat (niszán hó 21-edike), egy hétfői nap következett, amely a kovásztalan kenyerek ünnepének az utolsó napja volt, de ennek semmi köze az előző eseményekhez. Mindenesetre leszögezhetjük, hogy niszán hó 14-edikétől 21-edikéig összesen *négy sabbat* volt.

Van még néhány más kérdés is, amely ezzel a témakörrel kapcsolatban felmerülhet. Vegyük sorra ezeket!

Mikor ette meg Jézus a pászkat a tanítványaival? Ez a „két este” között történt (naplemente és sötétség között) a pászka napján, niszán hó 14-edikén, hétfőn (a zsidónaptár szerint ez 3791. niszán hó 14-edikén volt /i. sz. 31. március 24-edikén/). Mivel ezt az ételt este ették meg, naplemente után, azaz hétfőn este 7.20 után, azt már kedden történtenek tekintették, mivel a héberek naplementétől naplementéig számolták a napokat. Eszerint a pászka-áldozatot, amelynek egy egyéves hímbáránynak, fiatal kosnak vagy kecskének kellett lennie, ugyanazon a napon ették meg, amelyen Jézus meghalt. Ellentmondásnak tűnik, hogy azok, akik Jézust Kajafástól a praetoriumhoz (Pilátus törvénykezési csarnokához) vezették kora reggel (János 18:28: /görög szöveg:/ proi, amely azt jelenti, hogy „hajnalban”), ami már mindkét napszámítás szerint kedd volt, nem léptek be a kormányzói palotába, hogy „ne fertőztessenek meg” és megehessék a pászkat. Niszán hó 14-edike mindig az egyhetes kovásztalan kenyerek ünnepének első napja volt. Az ünnep első napja mindig sabbat, azaz ünnepnap, volt, amikor a hébereknek szent összejövetelet kellett tartaniuk. Az a niszán hó 14-edike évi sabbat volt. Niszán hó 14-edike naplementekor ért véget. Jézus és tanítványai naplemente után ették meg a pászka-áldozatot, tehát már kedden, amely már nem volt évi sabbat a héberek naplementétől naplementéig való napszámítása szerint. Jézust tehát ugyanazon a napon feszítették meg (niszán hó 15-ödikén) és aznap délután 3.00-kor halt meg. Érdeemesnek tűnik visszamennünk az ószövetségi időkbe és megnéznünk, mi volt az eredete az ezen alkalom megünneplésére vonatkozó isteni parancsnak.

A zsidó nép i.e. 1512-ig volt egyiptomi fogságban. Fogva tartásuk végén Isten összesen tíz csapással sújtotta az egyiptomiakat. Isten a zsidó népet választotta népének, és rajtuk keresztül mutatta meg hatalmát és bizonyította be, hogy Egyiptom istenei csak képzeletbeliek, ezért egyáltalán nincs hatalmuk. A tíz csapást Mózes II. könyve írja le. A tizedik csapás az újszülöttek halála volt. Isten arra utasította Mózeset és Áront, hogy vágjanak le egy egyéves hímbáránnyt, fiatal kos vagy kecskét, fogják fel a vért és hintsék a házakhoz tartozó bejáratok ajtófélfáira és szemöldökfáira. Azokat a házakat, ahol ezeket az utasításokat betartották, Isten, illetve Isten angyalai kihagyták. Az egyiptomiak nem tudtak ezekről az utasításokról, így házaikban az összes újszülött, még állataiké is, halállal lett sújtva. Mózes figyelmeztette a fáraót erre a szörnyű csapásra, de nem a fáraó volt az, aki nem hallgatott rá, hanem Isten volt az, aki megkeményítette a fáraó szívét mondván, hogy „az én csudáim megsokasodjanak Egyiptom földén.” Végül Isten véghez vitte akaratát és megszabadította a zsidó népet az egyiptomi fogságból. Isten előírta népének, hogy ezt az eseményt minden év niszán hó 14-edik napján ünnepelje meg Istennek szántan. Az áldozati állatot niszán 14-edikén kellett megölni, a két este között, azaz naplemente és a sötétség beállta között, és niszán 14-edikén, naplemente után kellett megenni, ami már niszán 15-ödikének minősült. Annak a napnak (niszán 14-edikének) megemlékezésül kellett szolgálnia számukra. Bárányokat, fiatal kosokat vagy kecskéket kellett áldozniuk és hét napon át kovásztalan kenyeret kellett enniük. A hétnapos ünnep első napján (niszán 14-edikén) és hetedik napján (niszán 21-edikén) a már fent említettek szerint szent összejövetelet kellett tartaniuk. Ezek voltak annak az előzményei, amelyek akkor történtek, amikor Jézust megfeszítették.

A Máté 26:17 ezt mondja: „A kovásztalan kenyerek első napján pedig Jézushoz menének a tanítványok, mondván: Hol akarsz, hogy megkészítsük néked ételedre a husvétii báránnyt?” A kovásztalan kenyerek napja csak niszán 14-edike lehetett. Ha hét napot számítunk a 21. nap (ami szintén sabbat volt) estéjéig, nem vehetjük niszán 15-ödikét az ünnep első napjául. Csak niszán 14-edikét vehetjük ennek. A kovásztalan

kenyerek egyhetes ünnepe annyira összefonódott a pászka napjával, hogy az egyhetes ünnepet gyakran Pászkának nevezték. Érdeemes megemlíteni azt is, hogy amikor Jézus arra utasította két tanítványát, Pétert és Jánost, hogy készítsék el a Pászka-áldozatot; azt mondta nekik, hogy, mikor bemennek a városba, egy (agyagedényben) vizet vivő emberrel találkoznak (Lukács 22:10). Ez nyugodtan előfordulhatott akkor is, ha sabbat nap volt, azaz a kovásztalan kenyerek ünnepének első napja, mivel megengedett volt a munkavégzés, ha az az étel és az ital előkészítéséhez kapcsolódott. A tanítványok könnyen megtalálhattak egy olyan férfit a városban, aki edényt cipelt, mivel az ilyen munkát általában nők végezték.

Van még valami, amit meg kell vizsgálni a pontosan 72 órás időtartammal kapcsolatban. Ez az időszak ugyanis Jézus testének a sírboltba történő behelyezésétől az Ő feltámadásáig tart. Több mint 72 órán át volt halott, mivel némi tevékenység még elvégzésre került 19.20 előtt, azaz mielőtt még elkezdődött volna a sabbat. Némi időre volt szüksége arimathiai Józsefnek ahhoz, hogy eljusson a helytartó palotájába, odamenjen Pilátushoz, és megszerezze Jézus testét a temetéshez, vásznat vásároljon, visszamenjen a Golgotára, Nikodémusszal együtt elvigye Jézus testét, bandázsszalagokkal betekerje, és fűszerekkel (mintegy 32,7 kg-nyival) bevonja, és testét a közeli sírboltba fektesse, az asszonyoknak pedig ahhoz, hogy lássák, hogy hogyan lett az Ő teste a sírboltban elhelyezve, bemennek a városba, fűszereket és illatos olajat készítsenek még 19 óra 20 perc, azaz a sabbat kezdete előtt. A legvalószínűbb archeológiai bizonyíték azt mutatja, hogy a Golgota a várostól északra vagy északnyugatra helyezkedett el. A délután 3.00 órától (Jézus halála) este 7.20-ig (a sabbat kezdete) terjedő időszak elegendő lehetett az előbb említett tevékenységek elvégzéséhez. Itt figyelembe kellene vennünk a Márk 15:42-t is: „És mikor immár este lőn (helyesebben: késő kezdett lenni, tehát semmi esetre sem este, amint azt sokan állítják!), mivelhogy péntek vala, azaz szombat előtt való nap ... (43) Eljőve az arimathiai József, egy tisztességes tanácsbeli, a ki maga is várja vala az Isten országát; beméne bátran Pilátushoz, és kéré Jézusnak testét.”

Az asszonyok, miután elkészítették a fűszereket és az illatos olajokat (keneteket), „szombaton nyugovának a parancsolat szerint.” (Lukács 23:57). Egy sabbat tehát 19.20-kor kezdődött. Az a sabbat niszán 16-odika volt (szerdai nap, i. sz. 31-ben), az a nap, amelyen az árpatermény zsengejének kévét „lengetéses” áldozatként felajánlották. Jézust kedden, i. sz. 31. niszán 15-ödikén, délután 3 órakor feszítették meg és i. sz. 31. niszán 18-adikán, pénteken, reggel 6 óra körül támadt fel. Amikorra az asszonyok a sírbolthoz mentek, az egyik sabbaton nagyon korán (most már állíthatjuk, hogy ez péntekről szombatra virradóra történt), már nem találták Jézus testét a sírboltban.

Most foglalkozzunk Jézus teste rothadásának kérdésével! Lázár, Jézus barátja, több mint három napot és három éjszakát halott volt. Amikor Jézus feltámasztotta, olyan (barlangszerű) sírboltban volt, mint amelyben Jézus, a negyedik napig. A Zsoltárok 16:10 Jézusra utal, amikor ezt mondja: „Mert nem hagyod lelkemet a Seolban [az emberiség közös sírjában]; nem engeded, hogy a te szented rothadást [vagy, más Szentírások szerint: gödröt] lásson.” Ez azt jelenti, hogy, legalább is azon az éghajlaton, a halott emberi testnek nem kezdett el előbb szaga lenni, mint 75 óra múltán. Lázárnak tehát több mint 75 órán át halottnak kellett lennie, mielőtt Jézus feltámasztotta.

Említhetünk más bibliai bizonyítékot is arra, hogy Jézus legalább három egész napot volt a sírboltban. A Máté 27:62 ezt mondja: „Másnap pedig, a mely a péntek után

következik, egybegyűlének a főpapok és a farizeusok Pilátushoz (63) *Ezt* mondván: Uram, emlékezünk, hogy az a hitető még életében azt mondta volt: Harmadnapra (az eredeti görög szöveg szerint: Három nap után) föltámadok.” (27:64) Parancsold meg azért, hogy őrizzék a sírt harmadnapig, ... „. Az eredeti görög szövegben a „meta” előjárószó szerepel, ami azt jelenti: „után”. Ez csak azt jelentheti, hogy a főpap és a farizeusok pontosan tudták, hogy Jézusnak legalább három napot kell a sírban töltenie. Bár nem beszéltek a három éjszakáról, amit Jézus szintén mondott, az, hogy azt említették „Három nap után”, úgy tűnik, három, egyenként 24 órás egész napra utal.

Két ember (tanítvány) Emmaus felé tartott, egy Jeruzsálemtől mintegy 11 kilométerre fekvő falu felé, a korábbi eseményekről beszélgetve egymással, amikor találkoztak Jézussal. Szemeik „visszatartatának”, hogy meg ne ismerjék Jézust. Jézus kérdésére ezt mondták Neki:(Lukács 24:21): „... De mindezek mellett ma van harmadnapja, hogy ezek lettek.” Az eredeti görög szöveg szó szerint így hangzik: „de valóban mindezekkel (a dolgokkal), amelyek ma harmadnapig vezetnek, amióta (amely ideje) ezek (a dolgok) megtörténtek.” Kettős magyarázat van az idő (3 éjjel és három nappal visszafelé számítása) vonatkozásában való látszólagos ellentmondásra. Az egyik az, hogy a tanítványok a három napos visszszámított időszakra úgy utaltak, mint amely már megtörtént arra az időpontra, amelyhez attól az időponttól visszszámolva jutunk, amikor Jézussal találkoztak. A másik magyarázat az, hogy a hármas számot a Bibliában erőteljesség, hangsúlyozás vagy nyomatékosítás esetén használják. Ennek megfelelően a tanítványok, amikor a három napra utaltak, könnyen azt akarhatták mondani, hogy azok az események, amelyekről beszéltek, olyan régen történtek, hogy már három nap is eltelt azóta. Ez utóbbi magyarázatot alátámasztja a tanítványok Jézussal folytatott beszélgetése (Lukács 24:18): „... Csak te vagy-é jövevény Jeruzsálemben, és nem tudod minémű dolgok lettek abban e napokon? (Lukács 24:19) És monda nekik: Micsoda dolgok?” Azután a tanítványok beszéltek Neki azokról az eseményekről, hangsúlyozva, hogy mindazok már korábban megtörténtek és teljesen befejeződtek arra az időpontra, ami már három nappal azelőtt volt.

Ha ennél a pontnál fejeznék be a magyarázatot, további kérdésekre adnánk okot azt illetően, hogy Jézus mikor lett alámerítve, valamint születésének időpontját és körülményeit illetően.

Így tehát joggal tehetjük fel magunknak a következő kérdést:

Mikor született Jézus?

A válasz egyszerűnek látszik. A Bibliából jól tudjuk, hogy Jézus földi élete 33 és fél évig tartott. Ez azt jelenti, hogy, ha levonjuk ezt az időtartamot halála napjából, azaz i. sz. 31. március 25-ödikéből, i. e. 4. szeptember 26-odikához jutunk el (az a kérdés, hogy miért nem szeptember 25-ödikéhez, a későbbiekben kerül taglalásra – lásd a prófétai 483 évet és 3 és fél prófétai évet, Jézus születésétől 33 teljes évet és egy 180 napos prófétai félévet visszszámolva). Mindamellett ezt az állítást bizonyítékokkal kellene alátámasztani.

A Lukács 3:1 így szól: „Tibérius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében pedig, mikor Júdeában Poncius Pilátus volt a helytartó, és Galileának negyedes fejedelme Heródes, Iturea és Trakhónitis tartományának pedig negyedes fejedelme az ő testvére Filep, Abiléné negyedes fejedelme meg Lisániás, 3:2: Annás és Kajafás főpapsága alatt, lőn az Úrnak szava Jánoshoz, a Zakariás fiához a pusztában.” Abban az

évben Keresztelő (Alámerítő) János bemeztette Jézust a Jordán folyóba. Némelyek azt gondolják, hogy ez csak i. sz. 29-ben történhetett, mivel Tibérius i. sz. 14-től uralkodott. Ez igaz, de nem kellene figyelmen kívül hagynunk Augustus császárral 2 évig tartó társuralkodását. Tibérius ragaszkodott ahhoz, hogy ezt a 2-éves időtartamot számítsák bele uralkodási idejébe. Nagy valószínűséggel Lukács is figyelembe vette ezt a 2 évet, amikor evangéliumát írta. Így hát Jézust i. sz. 27. szeptember 26-odikán merítették alá. Amint említésre került, Jézusnak i. e. 4. szeptember 26-odikán kellett megszületnie. Hogyan bizonyítható ez az állítás? Abban az időben Czirénus volt Szíria helytartója. Josephus beszámolója szerint Czirénus i. sz. 6-ban volt Szíria helytartója. Mindazonáltal az Antiókiában talált feliratok alapján, amelyek tartalmazzák Czirénus nevét, sok történész elismeri, hogy Czirénus az időszámításunk előtti időszakban is Szíria helytartója volt. Így akkor is könnyen helytartó lehetett, amikor Jézus megszületett. Némelyek azt állítják, hogy Jézus nem születhetett korábban, mint i. e. 2. október elején. Nem lehet többé igazuk, ha egyszer már bebizonyításra került, hogy Jézus i. sz. 31. március 25-ödikén halt meg. Josephus szerint Heródes nem sokkal egy holdfogyatkozás után és egy pászka előtt halt meg. Volt egy holdfogyatkozás i. e. 1. január 8-án, 18 nappal sébat hónap 2. napja előtt, amely a hagyomány szerint Heródes halálának napja. Ha ezt vesszük figyelembe és i. e. 2. szeptember végét, mint Jézus születési idejét, arra a következtetésre juthatunk, hogy a két esemény közötti mintegy 120 nap egyszerűen nem lehetett elég arra, hogy ez alatt megannyi dolog megtörténjen. Ez a témakör és az azon időszakban történt dolgok a későbbiekben kerülnek részletezésre, amikor a Máté és Lukács evangéliumai közötti látszólagos ellentmondásokkal foglalkozunk.

Bebizonyítottuk tehát, hogy Jézus *születhetett* i. e. 4. szeptember 26-odikán. Magyarozzuk meg Jézus születésének homályos körülményeit Máté és Lukács beszámolóinak felhasználásával. Az egyértelműség végett válaszoljuk meg a következő kérdést: Két egér néz bele nappal egy üres csőbe, az egyik a cső egyik végén, a másik annak másik végén, mégsem látják egymást, miért? Mert az egyik egér délelőtt néz bele a csőbe, a másik pedig délután.

E példa után könnyebb lesz megértenünk a következő magyarázatot.

Van egy eltérés Máté és Lukács beszámolója között. Lukács szerint Jézust, születése után 40 nappal, a jeruzsálemi templomba vitték. Máté szerint szülei nem mentek be Jeruzsálembe, hanem megkerülték azt és közvetlenül Názáretbe mentek. Természetesen ez egy látszólagos eltérés.

Máté beszámol Jézus betlehemi születéséről. Most már tudjuk, hogy ez i. e. 4. szeptember 26-odikán történt. Az évnek abban az időszakában a pásztorok a szabadban voltak nyájaikkal, mert az időjárás meglehetősen enyhe volt az év azon szakában. Amikor Jézus megszületett, Isten angyala először a pásztorokkal tudatta ezt az örömteli eseményt. Ők részesültek abban a kiváltságban, hogy elsőként láthassák Jézust. A Lukács 2:1 így szól: „És lőn azokban a napokban, Augustus császártól parancsolat adaték ki, hogy mind az egész föld összeirattassék.”, Lukács 2:2: „ez (az összeírás) először akkor történt, amikor Szíriában Czirénus volt a helytartó /az eredeti görög szöveg a következő értelmezést is megengedi: ez az összeírás akkor történt, amikor Czirénus első ízben volt Szíria helytartója/; Lukács 2:3: „Mennek vala azért mindenek, hogy beirattassanak, kiki a maga városába.” Józsefnek saját városába, Betlehembe kellett mennie. Nem tudtak szállást szerezni házban csak egy istállóban és Jézus egy jászolban volt, amikor a pásztorok jöttek megnézni Őt. Jézust a nyolcadik napon körülmélték, és 40 nappal a születése után bemutatták a jeruzsálemi templomban. Ezután szülei Názáretbe mentek vele. Ahogy a Lukács 2:41 mondja: „Az ő szülei pedig *évenként* feljártak Jeruzsálembe a husvét ünnepére.” Ez azt jelenti, hogy i. e. 3. március

28-adikára mentek Jeruzsálembe, azaz a pászkaünnep kezdetére és a kovásztalan kenyerek ünnepének első napjára (mindkét niszán 14-edike, szombat volt). Jeruzsálembe való utazásuk már nem az összeírás volt, hanem a pászkaünnep. Jézus akkor mintegy fél éves csecsemő volt. Jeruzsálem mintegy százharminc kilométernyi távolságra van Názárettől, déli irányban. Betlehem a Názáret – Jeruzsálem útvonal meghosszabbított tengelyén helyezkedik el, Jeruzsálemtől körülbelül 10 kilométernyire, délre. Mindamellet nem valószínű, hogy Jézus szülei, féléves gyermekükkel, kb. 10 kilométerrel meghosszabbították volna utazásukat annak érdekében, hogy ugyanabban a házban kapjanak szállást, mint amelyben fél évvel azelőtt tartózkodtak, amikor Jézus megszületett. Tény, hogy egy házban kaptak szállást, nem pedig istállóban, amikor a keleti részekből való asztrológusok meglátogatták Jézust. Máté beszámolója szerint az asztrológusok Jeruzsálembe mentek, hogy lássák a zsidók újszülött királyát, azt mondván, hogy látták csillagát keleten. Ezt hallván Heródes megháborodott, és vele együtt egész Jeruzsálem. Összegyűjtötte a főpapokat és írástudókat és tudakozódott tőlük, hogy hol kell a Krisztusnak, azaz a Messiásnak megszületnie. A Máté 2:5 ezt mondja: „Azok pedig mondanak néki: A júdeai Betlehemben; mert így írta vala meg a próféta, Máté 2.6: „És te Betlehem, Júdának földje, semmiképen sem vagy legkisebb Júda fejedelmi városai között; mert belőled származik a fejedelem, a ki legeltetni fogja az én népemet, Izráelt.” Ezután Heródes titokban beszélt az asztrológusokkal és megtudta tőlük, hogy mikor jelent meg a csillag keleten. Érdekes, hogy Heródes emberei ismerték a helyet, ahol a Messiásnak meg kellett születnie, az asztrológusok pedig születésének tényleges időpontját ismerték. (E tanulmány későbbi részében, amikor a Dániel Könyvében említett 69 évhétet, azaz 483 évvel foglalkozunk, taglaljuk majd, hogy miért nem tudták a főpapok és írástudók azt a pontos időpontot, amikor Jézusnak meg kellett születnie.) Az az időpont, amikor a csillag keleten megjelent, hat hónappal korábban volt. Indokoltan feltételezhetjük, hogy a mágusok, akik a csillagot meglátták perzsák voltak, valamint azt, hogy országuk mintegy 2-3 ezer kilométerre feküdt Jeruzsálemtől. Utazásuk több hónapot vehetett igénybe, figyelembe nem véve azt az időt, amit hosszú utazásuk előkészületeire fordítottak. Akkor, amikor a mágusok megpillantották keleten a csillagot, Jézus éppen megszületett Betlehemben, jászolban volt és pásztorok látogatták meg, az Augustus császár által elrendelt összeírás folyamán. Heródes Betlehembe küldte az asztrológusokat, hogy találják meg Jézust és arra kérte őket, hogy jelentsék neki vissza a gyermek tartózkodási helyét. A Máté 2:9 ezt mondja: Ők pedig a király *beszédét* meghallván, elindulának. És ímé a csillag, a melyet napkeleten láttak, előttük megy vala mindaddig, a míg odaérvén, megállta a *hely* fölött, a hol a gyermek vala.” Nem biztos, hogy a kis Jézus és szülei Betlehemben voltak. Lehetek máshol is. A csillag vezette oda őket ahhoz a helyhez, egy házhoz. Odamentek és megajándékozták Jézust. Álmukban isteni utasítást kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, hanem menjenek vissza a hazájukba. József is azt az utasítást kapta, hogy hagyja el azt a helyet, és meneküljön kis családjával Egyiptomba. Heródes rájött, hogy (Máté 2:16) „... a bölcsek megcsúfolták őt, szerfölött felháborodék, és kiküldvén, megölete Betlehemben és annak környékén minden gyermeket, két esztendőstől és azon alól, az idő szerint, a melyet szorgalmasan tudakolt a bölcsektől.” Ez borzasztóan hangzik! Mindamellet az eredeti görög szöveg nem említi fiatal fiúk semmiféle lemészárlását. Valójában ezt mondja: „... a mágusok túljártak az eszén, nagyon dühbe gurult, és kiküldvén [legvalószínűbb, hogy katonákat], összeszed(et)te az összes fiút Betlehemben és annak összes körzetében két évestől és az alatt, azon időpont szerint, amit óvatosan megtudakolt a mágusoktól.” Ez a görög szöveg szó szerinti fordítása. Az „összeszed(et)te” kifejezés semmi esetre sem felel meg az „eltet(et)te láb alól” kifejezésnek (lásd e tanulmány második forrását a tanulmány végén: A Görög Iratok

Királyság Sorközi Fordítása). Vannak olyan Biblia-változatok, amelyek az „összeszed(et)te” kifejezést a „megöl(et)te” vagy „lemészárol(ta)ta” szóval fordítják. E fiatal fiúk „halála” „Mindenszentek Napján (december 28-án) történő megünneplésének hagyománya valószínűleg az ilyen félrefordított változatokból ered. A Máté 2:18 azt mondja: „Szó hallatszott Rámában: Sírás-rívás és sok keserves jajgatás; Rákhel siratta az ő fiait és nem akart megvigasztaltatni, mert nincsenek.” Így tehát nincs párhuzam a fiatal fiúk „lemészárlása” és Rákhel gyermekei között. A párhuzam a fiatal fiúk legnagyobb valószínűséggel rabszolgatartók számára rabszolgaként történő eladása céljából való „összeszed(et)ése” és Rákhel gyermekei között van, akiket babiloni rabszolgaságba vittek, és ezért volt az, hogy már nem voltak. Nem ölték meg őket. Ez az tehát, ami párhuzamot jelent a betlehembeli és környéki fiatal fiúkkal. Feltehetjük a kérdést, hogy miért két éves kornál húzta meg Heródes a vonalat a kisfiúk számára. Nagy valószínűség szerint nem hitte el, amit a mágusok mondtak neki, és biztos akart lenni a dolgában.

József és Mária a kis Jézussal Egyiptomba menekültek, és mindaddig ott tartózkodtak, amíg utasítást nem kaptak arra, hogy menjenek vissza Izraelbe, mert Heródes és azok, akik tönkre akarták tenni Jézust, meghaltak. Mivel Heródes nagy valószínűséggel i. e. 1. január 26-odikán meghalt, Jézus több mint két és fél éves volt, amikor szülei visszavitték Izrael földjére. A fent részletezett események nem történhettek meg mintegy 120 nap alatt, ha feltételezzük, hogy Jézus születése i. e. 2. szeptember végén vagy október elején történt. Ez egyszerűen lehetetlen. A Máté 2:22 azt mondja: „Mikor pedig hallá, hogy Júdeában Arkhelaus uralkodik, Heródesnek, az ő atyjának helyén, nem mert vala oda menni, hanem minthogy álomban meginteték, Galilea vidékeire tére (az eredeti szöveg szerint: ... húzódott vissza).” A Lukács 1:26-ból tudjuk, hogy Názáretben is éltek, mielőtt Betlehembe mentek, ennél fogva Máté kifejezése, miszerint „visszahúzódott” indokoltan értelmezhető úgy, hogy „visszatért”. A Lukács 1:26-ban utalás történik előző, názáretbeli lakhelyükön való tartózkodásukra: „A hatodik hónapban pedig elküldeték Gábrriel angyal Istentől Galileának városába, a melynek neve Názáret.

Látható, hogy Lukács és Máté evangéliumai nem párhuzamos beszámolók. Olyan eseményeket mondanak el, amelyek egymást követték. A Lukács evangéliumában elbeszélte eseményeket azok követték, amelyekről Máté számol be az evangéliumában. Ilyen egyszerű. A Jézus születési ideje körül történtek bizonytalan időrendi sorrendje ezennel tisztázásra került.

Ezen a ponton végződik történetünk az Újszövetség tekintetében.

Mindamelletts célszerű lenne visszamennünk az Ószövetségi időkbe, Dániel Könyvéhez. Dániel ugyanis megjósolta azt a hozzávetőleges időpontot, amikor a Messiásnak meg kell születnie. Nézzük a Dániel 9:25-öt: „Tudd meg azért [Dániel] és vedd eszedbe: A Jeruzsálem újjáépítettése felől való szózat keletkezésétől a Messiás-fejedelemig hét hét és hatvankét hét van, és újra megépítetnek az utcák és a kerítések, még pedig viszontagságos időkben.” Ez olyan prófécia, amely a Messiás idejére mutat. Itt az „-ig” időhatározó rag a fontos. Egyszerűen úgy fogalmaz ez a vers, hogy „a Messiásig”. nem a születéséig vagy a megjelenéséig, vagy alámerítéséig, vagy szolgálatának megkezdéséig, vagy haláláig, hanem „Hozzáig”. Így Isten nem tette lehetővé annak kiszámítását, hogy mikor kell megszületnie. Senki sem tudta kiszámítani azt a napot. A főpapok és írástudók csupán annyit tudtak, hogy a 483 év (69 hét x 7 évhét) valamilyen, a Messiással kapcsolatos eseményre mutat. Arról az időpontról olvashatunk, amikor

Nehémiás Könyve 2. fejezetében a Jeruzsálem helyreállítására és újjáépítésére vonatkozó szózat kiadása megtörtént. Ma már meg tudjuk állapítani azt az eseményt, amire a 483 év mutat. Ez Jézus halála. Ennek oka, hogy miért nem lehetett előre meghatározni azt az eseményt az, hogy Isten titokban akarta tartani Jézus születésének pontos idejét, hogy megvédje fia életét. Két tényező volt ismeretlen: először is Jézus 33 és fél éves földi élettartama, másodsor pedig Dániel 483 évre vonatkozó prófécijában foglalt, „a Messiásig” kifejezés által jelzett esemény. Ezek kiszámíthatatlanná tették Jézus születését. Nehémiás Könyve (2:1) szerint a Jeruzsálem újjáépítése felől való szózat Artaxerses uralkodásának huszadik évében keletkezett, niszán hónapban. Ez i. e. 457. niszán 15-ödikén történt, délután 3.00 órakor. Az ezen eseményt alátámasztó tény Jézus halálának a napja. A bizonyíték háromszoros lehet: a görög, a perzsa és a babiloni forrás. Mindazonáltal legszilárdabb kiinduló pontunk az, amit a Szentírás e tekintetben mond. Eljátszozhatunk ugyanis a tőszámnevekkel és sorszámnevekkel úgy, hogy Jézus i. sz. 31-ben vagy 33-ban bekövetkezett haláláig jussunk el. Ez csupán egy játék lenne. Az úgynevezett szilárd történelmi bizonyíték, még akkor is, ha háromszoros, bőven megenged kétévnnyi tűrést, így hát egyáltalán nem tekinthetők szilárdnak. Ezzel eljutottunk magyarázatunk végére.

*Mivel a prófécia nagyon pontosak, amit meg tudunk állapítani az az, hogy Jézus pontosan délután 3.00-kor halt meg, kedden, i. sz. 31. március 25-ödikén, ugyanazon a napon 6.00 körül helyezték el a sírboltban és délután 6.00 körül támadt fel (mindenesetre pontosan 72 órával testének a sírboltban való elhelyezése után), pénteken. Mivel a Dániel Könyvében foglalt prófécia – a 483 év révén – a niszán hónapot állapítja meg Jézus halálának hónapjaként, ettől a dátumtól (amelyet halálának most már ismert napja és pontos ideje pontosít) visszamehetünk három és fél évhetet i. sz. 27. szeptember 26-odikáig, azaz alámerítéséig, amely szintén délután 3.00-kor történt. Megállapíthatjuk Jézus születésének pontos időpontját is, amely i. e. 4. szeptember 26-odikán délután 3.00-kor következett be. Megjegyezhetjük, hogy mivel Jézus hétfő este ette meg a pászkavacsorát, és kedden feszítették meg, könnyű kiszámítani, hogy a hagyományos **virágvasárnap** valójában **virágszerda** volt, mivel Jézus hat nappal a Pászka előtt, azaz kedden, Betániában volt, és a következő napon, szerdán ment be Jeruzsálembe, ahol a tömeg pálmaágakkal köszöntötte Őt.*

Bebizonyítottuk, hogy Jézus i. sz. 31. niszán 15-ödikén halt meg, így levonhatjuk ebből a dátumból a Dániel prófécijája szerinti 483 évnyi időtartamot és eljuthatunk i. e. 457. niszán 15-ödikéig, Artaxerxes uralkodásának huszadik évéig. Ez i. e. 457. niszán 15-ödikén, délután 3.00 órakor történt, amikor „... a Jeruzsálem (helyreállítása és) újjáépítése felől való szózat keletkezett (Dániel Könyve 9:25). Ha ehhez hozzáadjuk a prófétai 483 évet, ismét Jézus halálának pontos időpontjához, i. sz. 31. niszán 15-ödike 3.00 órához jutunk. Ez trükkös játéknak tűnhet, de, ha alaposán meggondoljuk, nem találhatunk ennél megbízhatóbb számítást.

Nincs bizonyíték Jézus délután 3.00 órakor bekövetkezett alámerítésére, azonban semmi sincs, ami ez ellen szólna. Meg kell említeni, hogy Lukács 3:23 ezt mondja: „Maga Jézus pedig mintegy harmincz esztendő volt, mikor *tanítani* kezdett, ...” Pontosan harminc évesnek kellett lennie, amikor alámerítkezett, annak érdekében, hogy beteljesítse Dániel 69 évhétre (483 évre) és a 70. év felére (3 teljes év és egy fél prófétai év /180 nap/) vonatkozó próféciját. A Lukács 4:2 szerint: „... Negyven napig, kísértetvén az ördög által. ...” Ezután Jézus visszatért, a Léleknek (Szellemnek) erejével, Galileába, elkezdett tanítani a zsinagógákban. Ami Jézus délután három órakor történt születését illeti, a következő megjegyzéseket kell tenni: a Lukács 2:8 ezt mondja:

„Valának pedig pásztorok azon a vidéken, a kik künn a mezőn tanyáztak és vigyáztak éjszakán az ő nyájok mellett.” A Lukács 2:10 így folytatja: „És mondja az angyal nékik: ...”, (11) Mert született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” Később a pásztorok így szóltak egymáshoz: Menjünk el mind Bethlehemig, és lássuk meg e dolgot, a melyet az Úr megjelentett nékünk (azaz Jézus megszületését). A Lukács 2:16 ezt mondja: „Elmenének azért sietséggel, ...”. Lukács evangéliuma nem említi, hogy az angyal éjszaka jelent meg nekik. Ez mindenesetre valószínűtlen, mivel nem hajtották volna nyájukat az éjszaka folyamán. Sietséggel mentek (mindnyájan), mert még nem volt sötét és el akarták érni Betlehem külterületét, hogy ott tartózkodjanak nyájikkal éjszakára, miután meglátták az újszülött gyermeket. Ez azt jelenti, hogy az események logikailag Jézus délután történt születése mellett szólnak, így nem mondanak ellent délután 3.00 órakor történt születésének, ami összhangban van a próféciával a pontosság tekintetében..

Remélhetőleg Jézus halálának és születésének körülményei (ez a helyes időbeli sorrendiség, amikor az eseményeket vizsgáljuk) mostanra világosan érthetővé váltak az Olvasó számára. A szerző örömmel fogadna bárminemű és minden megjegyzést a magyarázatát illetően, annak érdekében, hogy a lehető legtöbb részlet kerüljön tisztázásra, mindazok javára, akik bibliai igazságokat keresnek.

Írta: Magyar B. Attila
webhely: www.magyarbattila.hu
e-mail: info@magyarbattila.hu

A szerző megjegyzése:

Fontossággal bírnak-e egyáltalán a Jézus halálának körülményeit, napját és időpontját illető tények? Azt hiszem, igen, különösen azok számára, akiknek van fülük a hallásra. Jézus azt mondta, hogy az az időtartam, amit a sírboltban kell lennie, a Jónás jele. Azt is mondta, hogy nem lesz más jel. Boldogok, akik elhiszik, hogy valóban három napot és három éjszakát volt a sírboltban, ahogy előre megmondta.

M. B. A.

Forrás:

Insight on the Scriptures – Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania, International Bible Students Association – 1988

Éleslátás az Írásokról – Őr Torony Biblia és Traktátus Társaság, Pennsylvania, Nemzetközi Biblia Kutatók Egyesülete – 1988

The Kingdom Interlinear Translation of the Greek Scriptures – New World Bible Translation Committee, 1985 Edition

A Görög Íratok Királyság Sorközi Fordítása – Új Világ Fordítási Bizottság, 1985-ös kiadás